

УДК 347.615.1/.2

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3362202>

О.В. ГУБАНОВА,

асистент кафедри цивільного, господарського і фінансового права
Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук,
м. Полтава, Україна; e-mail: guramij@gmail.com;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1984-146X>

ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ ЗА СУДОВИМ НАКАЗОМ

O.V. HUBANOVA,

assistant, Chair of Civil, Commercial, Ecological Law,
Poltava Law Institute, Yaroslav Mudryi National Law University, Ph.D. in Law,
Poltava, Ukraine; e-mail: guramij@gmail.com;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1984-146X>

ON LEGAL REGULATION OF RECOVERY ALIMONY FOR THE CHILD'S MAINTENANCE ACCORDING TO THE COURT ORDER

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Досліджується порядок стягнення аліментів на утримання дитини за правилами наказного провадження. Проблемою наказного провадження у цій категорії справ є його малозастосованість через наявність окремих недоліків правового регулювання, незважаючи на спрощену процедуру видання судового наказу. З'ясований юридичний механізм стягнення аліментів на утримання дитини за судовим наказом, визначені його особливості та можливості реалізації інших суб'єктивних сімейних прав у цьому виді цивільного судочинства, виявлені недоліки правового регулювання та надані рекомендації щодо їх усунення. Виділені такі переваги наказного провадження у спорах про стягнення аліментів на утримання дитини: 1) спрощений порядок цивільного судочинства; 2) скорочений строк винесення судового рішення у формі судового наказу; 3) мінімально достатня кількість доказів, яка надається на підтвердження безспірності майнової вимоги; 4) примусове виконання судового наказу, оскільки останній має силу виконавчого документа. Встановлено, що судовий наказ може бути виданий за умов, що розмір аліментів на утримання дитини є незначним, а вимога про їх стягнення є безспірною. До недоліків судового наказу у спорах про стягнення аліментів на утримання дитини автор відносить неможливість апеляційного оскарження та скасування судового наказу, яка може призвести до порушення майнових прав боржника і дитини у разі видачі судового наказу із порушенням норм матеріального або процесуального права. З'ясовано, що стягувач обмежує себе у можливості: 1) вирішити в одному провадженні питання розірвання шлюбу і стягнення аліментів; 2) стягнути додаткові витрати на утримання дитини, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо); 3) стягнути аліменти своє утримання; 4) стягнути аліменти на повнолітніх дітей, які є непрацездатними, або на тих, які продовжують навчання.

Ключові слова: утримання; дитина; аліменти; судовий наказ; наказне провадження

In this article it is investigated the order of recovery alimony for child's maintenance according to the rules of order execution. The problem of order execution in this category of cases is its infrequent application because of existence some lacks of legal regulation in spite of the court order reductive procedure. It was turned out the mechanism of recovery alimony for the child's maintenance according to the court order, it was defined its peculiarities and possibilities of the realization other subjective family rights at this kind of civil judiciary and it was revealed the lacks of legal regulation and it was given the recommendations of their elimination. It was picked out such advantages of order execution in arguments about the alimony recovery for the child's maintenance: 1) reductive order of civil judiciary; 2) the short period of passing the court sentence in the form of court order; 3) marginally sufficient quantity of arguments which is given for confirmation the indisputability of property demand; 4) compulsory fulfillment the court order because it has the power of the executive document. It was

established that the court order may be given if alimony size for the child's maintenance is small but demand about recovery is indisputability. To the lacks of court order in arguments about recovery alimony for the child's maintenance the author relates the impossibility appealing against the sentence and disaffirmation the court order which may (can) bring to the violation of the debtor and child property right in the case of delivery the court order with violation the norms of pecuniary or judicial rights. It was turned out that creditor limits himself the possibility: 1) to solve in one execution the issue of divorce and recovery alimony; 2) to recover additional charges for the child's maintenance which are necessary by special circumstances (physical development, illness, disability, etc.); 3) to recover alimony for creditor's maintenance; 4) to recover alimony for grown-up children who are invalids or for those children who study.

Key words: *maintenance; child; alimony; court order; order execution*

Постановка проблеми

Однією із майнових складових сфери правовідносин батьків і дітей є правовідносини щодо утримання, в рамках яких відбувається передача майна дитині для забезпечення її потреб. Такі відносини є зобов'язальними, їх предметом є майно, яке належить на праві спільної сумісної власності батькам або на праві особистої власності – одному із них. Конституційний обов'язок надавати дитині утримання до досягнення нею повноліття для забезпечення її життєдіяльності покладається на обох батьків однаковою мірою (ст.51 Конституції України) [1]. Аналогічну норму містить і стаття 180 Сімейного кодексу України (далі – СК України) [2], визначаючи юридичну підставу стягнення аліментів на утримання дитини.

У правовідносинах з утримання значення набуває активна поведінка боржника щодо передання коштів або іншого майна. Зазвичай, утримання має здійснюватися добровільно, але у випадку невиконання одним із батьків свого обов'язку з утримання дитини, інший має право звернутися до суду з вимогою про примусове стягнення аліментів.

Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів" від 17.05.2017 року № 2037–VIII [3] були внесені суттєві зміни у правове регулювання аліментних зобов'язань батьків і дітей, зокрема щодо визначення розміру аліментів. Зазначені новели спрямовані на підвищення ефективності судового захисту прав дитини на утримання та запобіганню ухилення платника аліментів від виконання своїх обов'язків шляхом надання можливості одному з батьків звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів на утримання дитини.

Перш за все зазначимо, що наказне провадження у справах про стягнення аліментів є новим видом провадження. Його слід розгля-

дати як спрощений вид цивільного судочинства у справах по вимогам, які мають вочевидь достовірний характер [4, с.223]. Процедура провадження із видачі судового наказу є спрощеною процедурою судочинства, на відміну від позовного провадження, і певною мірою обумовлена правовою природою матеріально-правових вимог, які потребують судового захисту. У наказному провадженні захист суб'єктивного права стягувача обумовлений безспірністю цього суб'єктивного права, яке підлягає судовому захисту. Також існує факт його порушення боржником, є конкретний розмір заборгованості, й у цьому вбачається вина боржника [5, с.179].

Такі переваги, на нашу думку, мали би призвести до збільшення кількості судових рішень у формі судового наказу у справах про стягнення аліментів на утримання дитини, оскільки наказне провадження суттєво спрощує традиційну усталену процедуру позовного провадження. Однак, якщо проаналізувати кількість судових рішень про стягнення аліментів на утримання дитини у формі судового наказу у Єдиному державному реєстрі судових рішень, можемо констатувати, що їх кількість замала. Так, за період з червня 2017 року по травень 2019 року кількість судових наказів у ЄДРСР становить всього 13. Тож виникає необхідність дослідити юридичний механізм стягнення аліментів на утримання дитини за судовим наказом, щоб зрозуміти переваги і недоліки останнього, та надати можливі рекомендації по удосконаленню правового регулювання.

Питання правового регулювання стягнення аліментів на утримання дитини є мало дослідженим у зарубіжній науковій літературі. Британські вчені, зокрема, Іра Марк, Елман Стефан, Джоана Майлс, Кароліна Брисон (Ira Mark, Ellman Stephen, Joanna Miles, Caroline Bryson, 2014), вказують на необхідність однакової участі батьків в утриманні дитини після розлучення, у безумовній користі будь-якої допомоги, яка надається дитині, незалежно від її розміру [6]. Дженіфер Лансфорд (Jennifer E. Lansford, 2009) також вказує на важливість будь-якої матеріальної допомоги для дитини,

враховуючи те, що у Сполучених Штатах Америки між 43 % і 50 % перших шлюбів закінчуються розлученням, і 50 % американських дітей переживають розлучення своїх батьків. Крім того, вчений вказує на нерівний баланс, який виникає між батьками з приводу утримання дитини, оскільки при визначенні розміру утримання мають бути враховані негрошові внески того з батьків, з ким продовжує проживати дитина [7]. На думку Сінтії Лі Старнес (Cynthia Lee Starnes, 2014), аліменти часто є єдиним інструментом для вирішення фінансових наслідків розлучення. Проте, аліменти не завжди є практичним інструментом. Коли подружжя ледве має достатній дохід, виплата аліментів, на її думку, є марною. Однак у багатьох шлюбах середнього і вищого класів аліменти є важливим інструментом для вирішення питань між подружжям щодо подальшого утримання дитини [8].

В свою чергу, серед вітчизняних вчених при дослідженні інституту аліментних зобов'язань батьків і дітей, аналізуючи законодавчі новели щодо визначення розміру аліментів, порядку їх призначення та примусового стягнення, І. Апопій [9] вказує на незаперечну перевагу наказного провадження у справах про стягнення аліментів на утримання дитини через спрощений та швидкий судовий розгляд, можливість стягнення аліментів у конкретному розмірі, швидке набрання судовим наказом законної сили, неможливість його оскарження у апеляційному порядку. Водночас, авторка не приділяє уваги недолікам наказного провадження у цій категорії спав, що є безпосереднім предметом нашого дослідження. Важливим внеском І.В. Жилінкової є висновок про неможливість стягнення аліментів за судовим наказом на користь повнолітньої дитини, яка продовжує навчання, та на повнолітніх дітей, які є непрацездатними [4]. З таким висновком ми повністю погоджуємося і наводимо його аргументацію та обґрунтування в роботі. Інші вчені – Л.В. Красицька [10] дослідила теоретичні засади здійснення та захисту майнових прав батьків і дітей, зокрема і права на аліменти. Цікавим тут є аналіз судової практики, у т. ч. і практики ЄСПЛ, що стосується аліментних зобов'язань. Я. Новохатська [11] досліджує концепції права власності на аліменти, що сплачуються на дитину, приділяючи увагу співвідношенню понять "утримання" та "аліменти", визначенню суб'єктного і об'єктного складу, підставам виникнення, порядку

стягнення за позовом одного із батьків, при цьому вченим не аналізуються особливості стягнення аліментів саме за судовим наказом. О.А. Явор [12] у дослідженні юридичних фактів у сімейному праві розглядає питання аліментних зобов'язань батьків і дітей через призму концепції юридичного факту, що опосередковано стосується теми нашого дослідження.

Отже, метою статті є теоретичне осмислення та з'ясування юридичного механізму стягнення аліментів на утримання дитини за судовим наказом шляхом аналізу нормативно-правових актів, якими здійснюється його правове регулювання. Її завданнями є аналіз та висвітлення особливостей наказного провадження як виду цивільного судочинства та, у зв'язку із цим, визначення особливостей стягнення аліментів на утримання дитини за судовим наказом; з'ясування можливостей реалізації інших суб'єктивних сімейних прав, окрім права на аліменти, у цьому виді цивільного судочинства; виявленню недоліків правового регулювання та надання пропозицій з його удосконалення. Новизна роботи полягає в з'ясованих особливостях наказного провадження у справах про стягнення аліментів на утримання дитини та у визначених перевагах і недоліках наказного провадження у такій категорії сімейних спорів.

Особливості наказного провадження як виду цивільного судочинства

Зазначимо, що в свій час науковці І. Ізарова, А. Ковтун [13, с.156] виділили такі основні ознаки наказного провадження, які, на нашу думку, найкраще відображають його правову природу, а саме:

1) спрощеність, що проявляється у видачі судового наказу одноособово суддею без судового засідання і виклику заявника та боржника для участі у справі, а також у відсутності можливостей, які надає позовне провадження, щодо подання зустрічного позову, затвердження мирової угоди, допуску до участі у справі третіх осіб тощо. Крім того, у наказному провадженні відсутнє судове доказування в повному обсязі, мають місце скорочені строки розгляду і вирішення справи, та є можливість скасувати судовий наказ судом тієї ж інстанції.

2) виключність, на яку вказує закріплення у законі вичерпного переліку вимог, за якими може бути виданий судовий наказ;

3) документарність, яка полягає у тому, що суддя видає судовий наказ, ґрунтуючись лише на письмових доказах, що подає заявник;

4) безспірність вимог.

Однак безспірність вимог, за якими видається судовий наказ, все ж таки є дещо відносною.

Прикладом може бути свідчення того, що боржник не виконує свого зобов'язання, а за певних причин відмовляється від його добровільного виконання, тобто фактично оспорує вимоги, хоча і до суду не звертається [14, с.173].

Стаття 160 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) судовий наказ визначає як особливу форму судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, передбачених статтею 161 ЦПК України [15].

Юридичні підстави та особливості стягнення аліментів на утримання дитини за судовим наказом

Матеріально-правові норми ч.5 ст.183, та ч.3 ст.184 СК України є юридичною підставою звернення до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів на утримання дитини. Це знаходить своє підтвердження і в ЦПК України, де у п.п.4 і 5 ч.1 ст.161 зазначено, що до вимог, які допускають можливість видачу судового наказу, належать вимоги про стягнення аліментів на підставі статей 183, ч.5 та ст.184 ч.3 СК України, якщо ці вимоги не пов'язані із встановленням чи оспоруванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших заінтересованих осіб.

Зрозуміло, що справи по оспоруванню чи визнанню батьківства (материнства) підлягають розгляду за правилами позовного провадження, оскільки тут має місце спір про право. Від вирішення такого спору залежатиме у подальшому встановлення походження дитини від конкретної особи, яка і буде потенційним платником аліментів. Тому найчастіше одночасно із вирішенням питань про визнання чи оспорування батьківства (материнства) вирішується питання про стягнення аліментів на утримання дитини за правилами позовного провадження.

Із заявою про видачу судового наказу може звернутися особа, якій належить право вимоги, а також органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб (ч.2 ст.160 ЦПК України). Як вказує Н. Грабар, особливістю провадження є те, що сторонами у наказному провадженні виступають не позивач і відповідач, а стягувач (кредитор) та боржник. Ними можуть бути як фізичні, так і юридичні особи [14, с.170]. Вважаємо, що до суб'єктів сімейного права, які мають право бути стягувачами за судовим наказом, можна віднести не тільки батьків, а й

опікунів (піклувальників) дитини, орган опіки та піклування, навчальний та виховний заклад, у якому перебуває і утримується дитина, і який виконує щодо неї функції опікуна (піклувальника).

Відповідно до ч.3 ст.19 ЦПК України – наказне провадження призначене для розгляду справ за заявами про стягнення грошових сум незначного розміру, щодо яких відсутній спір або про його наявність якого заявнику невідомо [15]. Отже, звертаючись до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів, стягувач має чітко розуміти, що визначений ним розмір аліментів має бути незначним. На жаль, цивільно-процесуальне законодавство не містить тлумачення словосполученню "незначний розмір грошових сум". Уявляється, що це є оціночною категорією.

Наразі сімейне законодавство містить визначення мінімального гарантованого та мінімального рекомендованого розміру аліментів. Так, відповідно до ч.2 ст.182 СК України *мінімальний гарантований* розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж 50 відсотків прожиткового мінімуму на дитину відповідного віку, а *мінімальний рекомендований* розмір аліментів на одну дитину становить розмір прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Отже, можна припустити, що розмір аліментів за судовим наказом не може бути меншим *мінімального гарантованого* розміру аліментів, визначеного сімейним законодавством. На це, зокрема, вказує і ч.3 ст.184 СК України.

Для визначення "верхнього" граничного розміру аліментів за судовим наказом, вважаємо, слід керуватися нормою ч.5 ст.183 СК України, яка вказує на неможливість стягнення суми аліментів, що перевищує десять прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку на одну дитину.

Отже, доходимо висновку, що "грошова сума незначного розміру", яка підлягає стягненню на підставі судового наказу, не може бути меншою від 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та більшою десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку (за умов достовірного підтвердженого доходу платника аліментів).

Про відсутність спору про право як однієї з умов видачі судового наказу у справах про стягнення аліментів можна говорити, якщо одна із сторін (стягувач) надає суду безспірні і беззаперечні докази доходів платника аліментів. Тому, на нашу думку, за ч.5 ст.183 СК України можна звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу до боржника у разі, коли останній має регулярний дохід, офіційно працевлаштований і може надати довідку про свої доходи або така довідка

може бути витребуваною судом за клопотанням іншої сторони. У разі, якщо боржник не має офіційного місця роботи (доходу), має нерегулярний, мінливий дохід, відсутній у місці свого проживання і відсутні будь-які контакти із ним, перебуває у розшуку, а стягувач не бажає вживати заходів по доведенню доходів боржника, юридичною підставою стягнення аліментів за судовим наказом має стати норма ч.3 ст.184 СК України.

Заява про видачу судового наказу подається до суду першої інстанції за місцем проживання або місцезнаходження боржника (ст.27 ЦПК України), або може пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування заявника (ст.28 ЦПК України встановлює альтернативну підсудність для цієї категорії справ) [15].

Відповідно до ст.163 ч.3 ЦПК України до заяви про видачу судового наказу, крім документів, що підтверджують сплату судового збору та повноваження представника (якщо заява подається представником заявника), мають бути подані також інші документи або їх копії, що підтверджують обставини, якими заявник обґрунтовує свої вимоги [15]. Вважаємо, що такими документами мають бути: копії свідоцтва про шлюб заявника (якщо заявник перебуває у шлюбі); копії свідоцтва про розірвання шлюбу чи рішення суду про розірвання шлюбу заявника (якщо шлюб припинено внаслідок розірвання); копія свідоцтва про народження дитини (дітей); копія довідки про доходи боржника (якщо аліменти стягуються на підставі ст.183, ч.5 СК України). Якщо заявниками виступають законні представники дитини, вони мають надати документи, які підтверджують їх повноваження (рішення органу опіки та піклування або рішення суду про призначення останніх опікунами (піклувальниками) дитини).

Якщо говорити про спрощеність як про одну з ознак наказного провадження, то відповідно до ч.1 ст.167 ЦПК України суд розглядає заяву про видачу судового наказу протягом п'яти днів з дня її надходження, а якщо боржником у заяві про видачу судового наказу вказана фізична особа, яка не має статусу підприємця, – протягом п'яти днів з дня отримання судом інформації про зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника. Розгляд проводиться без судового засідання і повідомлення заявника і боржника

[15]. Зазначене ще раз підтверджує тезу про те, що спрощеність процедури для такої категорії спорів сприяє зняттю зайвого емоційного напруження між сторонами та скорочує строк отримання судового рішення у формі судового наказу.

Окремі недоліки правового регулювання стягнення аліментів за судовим наказом

Судовий наказ оскарженню в апеляційному порядку не підлягає, проте може бути скасований у порядку, передбаченому ЦПК України (ст.167 ЦПК).

Стаття 170 ЦПК України визначає право боржника скасувати судовий наказ, однак зазначена норма не поширюється на аліментні зобов'язання, оскільки відповідно до ч.7 цієї статті у разі видачі судового наказу відповідно до пункту 4 частини першої статті 161 цього Кодексу боржник має лише право звернутися до суду з позовом про зменшення розміру аліментів [15].

На нашу думку, відсутність можливості апеляційного оскарження та скасування судового наказу може призвести до порушення майнових прав боржника у разі видачі судового наказу із порушенням норм матеріального або процесуального права. Так, враховуючи процесуальні строки видачі судового наказу, констатуємо, що з моменту звернення стягувача із заявою про видачу судового наказу до моменту набрання ним чинності (не зважаючи на те, що судовий наказ у справах про стягнення аліментів набирає чинності у день його видачі) проходить певний період часу. Водночас, аліменти на дитину присуджуються від дня пред'явлення позову, а у разі подання заяви про видачу судового наказу – із дня подання такої заяви (ч.1 ст.191 СК України). Отже, у разі видачі судового наказу з порушенням норм матеріального або процесуального права, боржник зобов'язаний буде виконувати незаконний судовий наказ до того часу, поки не отримає рішення суду про зменшення розміру аліментів. При цьому новий (зменшений) розмір аліментів боржник буде сплачувати з моменту подання позовної заяви про зменшення розміру аліментів (ч.1 ст.191 СК України), тоді як у нього відсутня будь-яка юридична можливість для перерахунку сум аліментів, сплачених за незаконним судовим наказом.

Відсутність можливості скасувати судовий наказ про стягнення аліментів може призвести до випадків звернення до суду із заявою про визнання судового наказу таким, що не підлягає виконанню, а значить, суми, отримані на підставі такого судового наказу, будуть вважатися такими, що отримані стягувачем без достатньої правової. Якщо у подальшому ставити питання про повернення таких сум як безпідставно набутих (гл.83 ЦК

України) [16], відповідачем у таких справах виступатиме дитина, яка відповідно до ч.1 ст.179 СК України, є власником отриманих аліментів.

Отже, у таких випадках матимемо юридичну колізію, коли платник аліментів матиме право позиватися до власної дитини з вимогою про повернення безпідставно набутих аліментів, водночас маючи перед нею конституційний обов'язок по їх сплаті, хоча і в іншому розмірі.

Таким чином, законодавча заборона для боржника скасовувати судовий наказ про стягнення аліментів на утримання дитини може призвести до порушення прав боржника і, в кінцевому випадку, до порушення прав дитини. Тому, на нашу думку, така заборона має бути скасованою.

Щодо неможливості реалізації окремих суб'єктивних прав заявників за судовим наказом

Проаналізований нами порядок стягнення аліментів за судовим наказом не надає заявникові реалізувати окремі правові можливості, визначені сімейним законодавством, а саме:

1) не є можливим вирішити в одному провадженні питання розірвання шлюбу і стягнення аліментів;

2) немає можливості стягнути додаткові витрати на утримання дитини, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо) (ст.185 СК України). Закон не дозволяє вирішити це питання за правилами наказного провадження;

3) неможливість одночасного вирішення питання про стягнення аліментів на утримання одного з подружжя, з ким проживає дитина на підставі ст.ст.84, 86, 88 СК України, та на утримання дитини. Справи про стягнення аліментів на утримання одного з подружжя суди розглядають за правилами позовного провадження.

Крім того, важливим є з'ясування питання щодо можливості стягнення аліментів за судовим наказом у випадках, передбачених ст.ст.198 та 199 СК України (на повнолітніх дітей, які є непрацездатними та на повнолітніх дочку, сина, які продовжують навчання). Вбачається, у першому випадку (ст.198 СК України) така можливість відсутня, оскільки суд має дослідити, як мінімум дві обставини – нужденність одержувача аліментів, тобто по-

требування матеріальної допомоги, і матеріальний стан платника аліментів, що вже свідчить про наявність спору про право. Аналогічною не є можливість стягнути аліменти за судовим наказом, у випадку, передбаченому ст.199 СК України, оскільки у цьому випадку також підлягають доведенню визначені вище обставини.

Висновки

1. Проаналізований нами юридичний механізм стягнення аліментів на утримання дитини за судовим наказом дозволяє виділити такі його переваги: 1) спрощений порядок цивільного судочинства, який проводиться без судового засідання і повідомлення заявника і боржника; 2) скорочений строк винесення судового рішення у формі судового наказу; 3) мінімально достатня кількість доказів, яка надається на підтвердження безспірності майнової вимоги; 4) можливість звернення до виконавчої служби за примусовим виконанням судового наказу. Водночас, стягувач обмежує себе у можливості: 1) вирішити в одному провадженні питання розірвання шлюбу і стягнення аліментів; 2) стягнути додаткові витрати на утримання дитини, що викликані особливими обставинами (розвитком здібностей дитини, її хворобою, каліцтвом тощо); 3) стягнути аліменти одночасно і на своє утримання на підставі ст.ст.84, 86, 88 СК України. Крім того, за судовим наказом особа не має права стягнути аліменти на повнолітніх дітей, які є непрацездатними, та на повнолітніх дочку, сина, які продовжують навчання (ст.ст.198, 199 СК України), оскільки у цих випадках підлягають доведенню як мінімум дві обставини – нужденність одержувача аліментів і матеріальний стан платника аліментів, що вже свідчить про наявність спору про право.

2. Звертаючись до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів, стягувач має чітко розуміти, що визначений ним розмір аліментів має бути незначним, вимога безспірною, а отже доходи боржника мають бути підтверджені беззаперечними доказами, а у разі відсутності останніх – сума аліментів за судовим наказом не може бути більшою від 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

3. Відсутність можливості апеляційного оскарження та скасування судового наказу у такій категорії справ може призвести до порушення майнових прав боржника у разі видачі судового наказу із порушенням норм матеріального або процесуального права, а у подальшому може призвести і до порушення прав дитини. Тому, на нашу думку, така заборона має бути скасованою. Отже, питання стягнення аліментів за судовим наказом потребує

подальшого наукового дослідження з метою удосконалення правового регулювання.

Конфлікт інтересів

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів або порушення права інтелектуальної власності будь-яких третіх осіб.

Вираз вдячності

Стаття підготовлена згідно з планом науково-дослідних робіт кафедри цивільного, господарського і фінансового права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: від 28.06.1996 року (в редакції від 30.09.2016 року). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Сімейний кодекс України: від 10.01.2002 № 2947–III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів: Закон України від 17.05.2017 № 2037–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2234-19>.
4. Харьковская цивилистическая школа: антология семейного права: монография / В. К. Антошкина, В. И. Борисова, И. В. Жилинкова и др. ; под общ. ред. д-ра юрид. наук, проф. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2013. 240 с.
5. Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України: Тези доповідей та наукових повідомлень учасників міжнародної науково-практичної конференції (25–26 січня 2007 р.) / за заг. ред. проф. В. В. Комарова. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007. 300 с.
6. Ira Mark Ellman Stephen McKay Joanna Miles Caroline Bryson. Child Support Judgments: Comparing Public Policy to the Public's Policy International Journal of Law, Policy and the Family, Volume 28, Issue 3, December 2014, Pages 274–301, DOI: <https://doi.org/10.1093/lawfam/ebu011>. Published: 30 October 2014.
7. Jennifer E. Lansford. Parental Divorce and Children's Adjustment. *Perspectives on Psychological Science* 4(2). March 1, 2009. DOI: 10.1111/j.1745-6924.2009.01114.x.
8. Cynthia Lee Starnes. The Marriage Buyout: The Troubled Trajectory of U.S. Alimony Law. 236 p. URL: <https://www.questia.com/library/120090031/the-marriage-buyout-the-troubled-trajectory-of-u-s>.
9. Апопій І. Нові аспекти визначення розміру аліментів на дитину та їх стягнення. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9. С. 5–9.
10. Красицька Л. В. Проблеми здійснення та захисту особистих та майнових прав батьків і дітей: монографія. К.: Видавництво Ліра-К, 2015. 628 с.
11. Новохатська Я. Право власності на аліменти, одержані на дитину. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 10. С. 7–11.
12. Явор О. А. Юридичні факти в сімейному праві України: усталені підходи і новітні тенденції: монографія. Х.: Право, 2016. 352 с.
13. Ізарова І., Ковтун А. Перспективи розвитку інституту наказного провадження у цивільному процесі України. *Право України*. 2014. № 11. С. 154–162.
14. Грабар Н. Особливості наказного провадження як спрощеної правової процедури. *Право України*. 2011. № 4. С. 169–176.
15. Цивільний процесуальний кодекс України: від 18.03.2004 № 1618–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
16. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 № 435–IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

REFERENCES

1. *Konstytutsiya Ukrayiny* [Constitution of Ukraine]. Zakon Ukrayiny (28.06.1996). Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (in Ukr.).
2. *Simeynyy kodeks Ukrayiny* [Family Code of Ukraine]. Zakon Ukrayiny (10.01.2002 No 2947–3). Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (in Ukr.).
3. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo posylennya zakhystu prava dytyny na nalezhne utrymannya shlyakhom vdoskonalennya poryadku styahnennya alimentiv [On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Strengthening the Protection of the Right of the Child to Proper Maintenance by Improving the Procedure for Alimony Collection]. Zakon Ukrayiny (17.05.2017 No 2037–8). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2234-19> (in Ukr.).
4. Antoshkina, V. K., Borisova, V. I., & Zhilinkova, I. V. et al. ; Spasibo-Fateyeva I. V. (Red.). (2013). *Khar'kovskaya tsivilisticheskaya shkola: antologiya semeynogo prava* [Kharkov Civil Law School: an anthology of family law]. Monografiya. Kharkiv: Pravo (in Russ.).

5. Komarov, V. V. (Red.). (2007). *Aktual'ni problemy zastosuvannya Tsyvil'noho protsesual'noho kodeksu ta Kodeksu administratyvnoho sudochnystva Ukrainy* [Actual problems of application of the Civil Procedure Code and the Code of Administrative Procedure of Ukraine]. Tezy dopovidey ta naukovykh povidomlen' uchasnykiv mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. Kharkiv: Nats. yuryd. akad. Ukrainy (in Ukr.).
6. Ira Mark Ellman Stephen Mckay Joanna Miles Caroline Bryson. Child Support Judgments: Comparing Public Policy to the Public's Policy *International Journal of Law, Policy and the Family*, Volume 28, Issue 3, December 2014, Pages 274–301, DOI: <https://doi.org/10.1093/lawfam/ebu011>. Published: 30 October 2014.
7. Jennifer E. Lansford. Parental Divorce and Children's Adjustment. *Perspectives on Psychological Science* 4(2). March 1, 2009. DOI: 10.1111/j.1745-6924.2009.01114.x.
8. Cynthia Lee Starnes. The Marriage Buyout: The Troubled Trajectory of U.S. Alimony Law. 236 p. Retrieved from: <https://www.questia.com/library/120090031/the-marriage-buyout-the-troubled-trajectory-of-u-s>.
9. Apopiy, I. (2018). Novi aspekty vyznachennya rozmiru alimentiv na dytnu ta yikh styahnennya [New Aspects of Determining the Size of Child Alimony and Their Penalty]. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, (9). 5–9 (in Ukr.).
10. Krasyt'ska, L. V. (2015). *Problemy zdiysnennya ta zakhystu osobystykh ta maynovykh prav bat'kiv i ditey: monohrafiya* [Problems of realization and protection of personal and property rights of parents and children: monograph]. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K (in Ukr.).
11. Novokhats'ka, YA. (2013). Pravo vlasnosti na alimenty, oderzhani na dytnu [Ownership of child support alimony]. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, (10). 7–11 (in Ukr.).
12. Yavor, O. A. (2016). *Yurydychni fakty v simeynomu pravi Ukrainy: ustaleni pidkhody i novitni tendentsiyi* [Legal facts in the family law of Ukraine: established approaches and the latest trends]. Monohrafiya. Kharkiv: Pravo (in Ukr.).
13. Izarova, I., & Kovtun, A. (2014). Perspektyvy rozvytku instytutu nakaznoho provadzhennya u tsyvil'nomu protsesi Ukrainy [Prospects of development of institute of criminal proceedings in the civil process of Ukraine]. *Pravo Ukrainy*, (11). 154–162 (in Ukr.).
14. Hrabar, N. (2011). Osoblyvosti nakaznoho provadzhennya yak sproshchenoyi pravovoyi protsedury [Features of criminal proceedings as a simplified legal procedure]. *Pravo Ukrainy*, (4). 169–176 (in Ukr.).
15. *Tsyvil'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrainy* [Code of Civil Procedure of Ukraine]. Zakon Ukrainy (18.03.2004 No 1618–4). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (in Ukr.).
16. *Tsyvil'nyy kodeks Ukrainy* [The Civil Code of Ukraine]. Zakon Ukrainy (16.01.2003 No 435–4). Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:

Форум права: 56 pp. 13–20.

Received: 05.06.2019

Accepted: 24.06.2019

Published: 25.06.2019

Related identifiers:

10.5281/zenodo.3362202

http://forumprava.pp.ua/files/013-020-2019-3-FP-Hubanova_4.pdf
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2019_3_4.pdf
Cite as:
Губанова, О. В. (2019). Щодо правового регулювання стягнення аліментів на утримання дитини за судовим наказом. *Форум Права*, 56(3). 13–20. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3362202>.

 Hubanova, O. V. (2019). Shchodo pravovoho rehulyuvannya styahnennya alimentiv na utrymannya dytny za sudovym nakazom [On legal regulation of recovery alimony for the child's maintenance according to the court order]. *Forum Prava*, 56(3). 13–20. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3362202>.

License (for files):

Creative Commons Attribution 4.0 International